

Níže prezentovaný materiál byl zpracován odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra ČR z důvodu četných a opakujících se dotazů týkajících se užívání úředního razítka ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, tedy razítka s malým státním znakem. Jeho účelem je pomoci dotčeným subjektům při řešení otázek, s nimiž se při používání úředního razítka mohou setkávat. Naleznete jej na <http://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>.

ÚŘEDNÍ RAZÍTKO MANUÁL PRO OPRÁVNĚNÉ OSOBY¹

1. Pojem „úřední razítko“
2. Náležitosti úředního razítka (vč. barvy otisku úředního razítka)
3. Subjekty oprávněné k užití úředního razítka
4. Na kterých dokumentech se úřední razítko užívá a na kterých nikoli
5. Některé specifické případy užití úředního razítka
6. Pořízení úředního razítka
7. Evidence úředních razítek
8. Postup při ztrátě úředního razítka
9. Likvidace úředních razítek
10. Užitečné kontakty a odkazy

1. Pojem „úřední razítko“

Pojem úřední razítko vymezuje ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o užívání státních symbolů“), ve znění zákona č. 414/2021 Sb., které stanoví, že: *„Úředním razítkem je razítko vytvářející otisk kruhového tvaru o průměru 20 mm, 25 mm nebo 36 mm, na němž je vyznačen malý státní znak; malý státní znak je vyobrazen uvnitř kruhu, na jehož obvodu je označení oprávněné osoby, popřípadě i označení její organizační součásti a sídla. Používá-li oprávněná osoba více úředních razítek, musí tato razítka obsahovat i pořadová čísla. Otisk úředního razítka je jednobarevný.“* Odstavec 2 téhož paragrafu pak uvádí, že úřední razítko nesmí obsahovat velký státní znak.

Pokud právní předpisy používají pojem úřední razítko (aniž by ho samy pro své účely vymezovaly), je třeba jím rozumět právě razítko definované v § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů. Pojem úřední razítko definovaný v posledně citovaném zákonném

¹ Tento manuál je nezávaznou příručkou zpracovanou odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra, který má v gesci agendu státních symbolů České republiky. Jeho smyslem je pomoci dotčeným osobám zorientovat se v dané problematice. Částečně vychází z již vydaných stanovisek Ministerstva vnitra k některým z rozebíraných otázek. Případné podněty k tomuto materiálu je možno zasílat odboru všeobecné správy – kontaktní údaje na odbor všeobecné správy MV ČR naleznete na konci textu.

ustanovení není pouhou legislativní zkratkou, ale zákonem definovaným pojmem, který platí pro celý právní řád.

2. Náležitosti úředního razítka

Náležitosti úředního razítka vymezuje již zmiňovaný § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů.

Tvar

Úřední razítko je vždy kruhového tvaru (myšlena samozřejmě část určená k otisku).

Rozměry

Úřední razítko může mít jeden ze zákonem stanovených rozměrů, a to 20 mm, 25 mm nebo 36 mm. Oprávněná osoba může mít (a obvykle i mívá, zejména jde-li o správní orgány či soudy) razítka různých rozměrů, která používá pro různé účely. Zákon nereguluje, jakou velikost razítka je třeba užít na tom kterém dokumentu. Je tedy na zvážení oprávněné osoby, jakou velikost razítka pro konkrétní dokument, který se otiskem úředního razítka opatřuje, zvolí. V některých případech jsou tyto otázky regulovány spisovými řády subjektů, kde jsou oprávněné osoby zařazeny.

Obecně lze doporučit, aby na rozhodnutích (soudních i správních) byl umístován otisk úředního razítka o rozměrech 25 nebo 36 mm (pokud jím oprávněná osoba disponuje). Jako nevhodné, byť ne nezákonné, se jeví užití úředního razítka o průměru 20 mm na zmiňovaných rozhodnutích – otisk nejmenšího úředního razítka může v některých případech působit až nedůstojně. Toto nejmenší razítko je lépe ponechat k užití na jiné příležitosti, např. na doložky právní moci (k doložkám právní moci viz též oddíl 5. Některé specifické případy užití úředního razítka).

Malý státní znak

Je vyobrazen uvnitř kruhu (uprostřed). Ve své podstatě jde o jednobarevnou napodobeninu malého státního znaku, nicméně napodobeninu, kterou zákon o užívání státních symbolů výslovně považuje za malý státní znak. Na její užití se tedy vztahují veškerá pravidla o užívání malého státního znaku.

Malý státní znak tvoří červený štít, v němž je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Vyobrazení malého státního znaku je přílohou 2 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky. Na úředním razítku je vyobrazen ve formě tzv. perokresby.

Označení oprávněné osoby²

Zákon o užívání státních symbolů požaduje, aby bylo na obvodu úředního razítka uvedeno i označení oprávněné osoby, popřípadě i označení její organizační součásti.

Označením rozumíme především název oprávněné osoby, a to samozřejmě název oficiální.

V případě územních samosprávných celků (dále též jen „ÚSC“) je oprávněnou osobou právě tento ÚSC, jeho úřad je pak organizační součástí.

Pokud jde o obce³, je na zvážení každé z nich, zda bude jako součást svého označení uvádět i údaj „obec“, když nejde o oficiální součást názvu obce. Na druhou stranu jde o údaj, který upřesňuje povahu oprávněné osoby a jako takový nepochybně může být považován za součást označení oprávněné osoby. Je na volbě konkrétní oprávněné osoby (obce), jakou formu svého označení zvolí, zda s upřesněním „obec/město“ nebo bez něj. Oba způsoby jsou v souladu se zákonem. Určitou roli při rozhodování o označení oprávněné osoby může hrát i délka názvu obce ve vazbě na velikost úředního razítka.

U krajů je označení „kraj“ oficiální součástí jejich názvu.

V případě notářů, soudních exekutorů a advokátů je třeba za součást označení považovat i uvedení funkce – tj. notář, soudní exekutor nebo advokát, když toto upřesnění spolu se jménem dotčené oprávněné osoby tvoří dohromady její označení, tak jako například obchodní

² Oprávněnou osobou se rozumí osoba uvedená v § 2 odst. 1 písm. a) až t) zákona o užívání státních symbolů, tedy:

- a) Poslanecká sněmovna a Senát, poslanec a senátor, Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu,
- b) prezident republiky a Kancelář prezidenta republiky,
- c) vláda a Úřad vlády České republiky,
- d) Veřejný ochránce práv a Kancelář Veřejného ochránce práv,
- e) ministerstva a jiné správní úřady,
- f) kraje, obce, městské obvody či městské části územně členěných statutárních měst a městské části hlavního města Prahy,
- g) Ústavní soud,
- h) soudy a státní zastupitelství,
- i) ozbrojené síly a bezpečnostní sbory,
- j) diplomatické mise a konzulární úřady České republiky,
- k) Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace,
- l) Úřad pro ochranu osobních údajů,
- m) Nejvyšší kontrolní úřad,
- n) Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání,
- o) Česká národní banka,
- p) státní fondy,
- r) vysoké školy, školy a školská zařízení zapsaná ve školském rejstříku podle zvláštního zákona,
- s) státní kulturní a vědecké instituce, a
- t) právnické a fyzické osoby, kterým je zákonem nebo na základě zákona svěřen výkon státní správy (např. soudní exekutoři, znalci, notáři a autorizované osoby ve výstavbě).

³ Totéž samozřejmě platí i pro města, statutární města a městyse.

společnosti či spolky uvádějí ve svém názvu druh společnosti, či skutečnost, že jde o spolek. Navíc tato skutečnost vyplývá z předpisů regulujících činnost notářů, soudních exekutorů a advokátů.

Některé subjekty považují za součást označení oprávněné osoby i její identifikační číslo osoby (IČO). Domníváme se, že tento údaj již není součástí označení v užším slova smyslu. U veřejnoprávních subjektů typu orgány státní správy či územní samosprávné celky je uvádění IČO zbytečné. U ostatních oprávněných osob může být tento údaj opodstatněný, zejména jde-li o fyzické osoby – vykonavatele státní správy. Na rozdíl od právnických osob totiž označení (jméno a příjmení fyzické osoby) není jednoznačně identifikujícím údajem. Identifikačním údajem místo IČO zde může být i jiný údaj, např. evidenční číslo advokáta.

Sídlo

V praxi se obvykle na razítku uvádí i sídlo tzv. oprávněné osoby, vychází se přitom z ustanovení § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů. Díkce posledně citovaného ustanovení je však nejednoznačná, když se v tomto ustanovení uvádí, že na obvodu razítka je *označení oprávněné osoby, **popřípadě** i označení její organizační součásti a sídla*. Z gramatické díkce předmětného ustanovení, kdy čárka je umístěna pouze před slovem „popřípadě“ a nikoli i za slovem „součásti“, lze učinit dva závěry. Jeden, že slovo „sídla“ je další – samostatnou – povinnou náležitostí, tedy že výčet povinných náležitostí byl pouze přerušen slovy „popřípadě i označení její organizační součásti“ a následně pokračuje. Druhý, že se slovo „popřípadě“ vztahuje i ke slovům „a sídla“. Pokud by byla před slovy „a sídla“ umístěna čárka, byl by jednoznačně správný první z popisovaných výkladů. Vzhledem k tomu, že tomu tak ale není, je nutno konstatovat, že označení sídla je pouze fakultativní náležitostí úředního razítka.

V řadě případů je vhodné na obvodu úředního razítka uvádět i „sídlo“, neboť jde o důležitý identifikátor oprávněné osoby, zejména v případech, kdy jeho absence může v některých případech zhoršovat identifikaci oprávněné osoby. Na druhou stranu, jde-li o subjekt jednoznačně určitelný již z názvu, např. Ministerstvo vnitra, u něž záměna s jiným subjektem nehrozí, není uvedení sídla nutné.

Je třeba též upozornit, že v případech obcí název oprávněné osoby a název sídla obvykle splývá v jedno. Za takové situace není chybou, pokud je zde toto označení uvedeno jen jednou, zejména jde-li o razítka menších rozměrů. Samozřejmě by přitom ale mělo být pamatováno na dostatečnou identifikaci oprávněné osoby.

S tím je mj. spojena i otázka, co vše má být uvedeno v označení sídla. Zda jen název sídelní obce, nebo i PSČ či dokonce celá adresa. Pro účely úředního razítka postačuje uvést jako sídlo název sídelní obce oprávněné osoby. V případě, že existuje například více obcí s tímž názvem, je vhodné doplnit i další údaj, nejlépe PSČ, které je jednoznačným identifikátorem, o kterou obec se jedná. Samozřejmě nic nebrání tomu, aby byl údaj o PSČ uveden i u obcí, které jsou

toho jména v České republice jediné. Stejně tak nelze považovat za chybu, pokud je na úředním razítku uvedena celá adresa sídla oprávněné osoby.⁴

Při rozsahu identifikace sídla oprávněné osoby je však třeba mít na zřeteli též rozměry úředního razítka, které jsou v tomto ohledu limitujícím faktorem. Příliš mnoho údajů vede k nečitelnosti razítka. Zejména na úředním razítku o průměru 20 mm není prostor pro více údajů než název obce, maximálně doplněný o PSČ.

Pořadové číslo úředního razítka

Zákon o užívání státních symbolů stanoví povinnost číslovat úřední razítka v případě, že má oprávněná osoba více než jedno úřední razítko. K této povinnosti viz blíže též v části věnované evidenci úředních razítek.

V případě, že má oprávněná osoba pouze jedno úřední razítko, nevzniká jí ze zákona povinnost opatřovat toto úřední razítko pořadovým číslem. I v těchto případech však lze doporučit, aby úřední razítko pořadové číslo mělo a to ze zcela praktických důvodů. V případě ztráty či odcizení úředního razítka by totiž oprávněná osoba jednak musela změnit vzhled nově opatřeného razítka tak, aby nebylo zaměnitelné s razítkem odcizeným/ztraceným. Dále by se vystavovala pochybnostem ze strany orgánů veřejné moci i veřejnosti stran platnosti nově užívaného razítka, když ztráta či odcizení úředního razítka se povinně hlásí Ministerstvu vnitra (blíže k tomu viz část věnovaná odcizení a ztrátě úředního razítka). Razítko je totiž obvykle identifikováno pouze slovním popisem, takže případné vizuální odchylky identického textu na ztraceném/odcizeném úředním razítku nebudou prostřednictvím databáze Ministerstva vnitra zjištělné.

Barva otisku úředního razítka

Na rozdíl od předchozí právní úpravy stanoví zákon o užívání státních symbolů výslovně, že barva otisku úředního razítka je jednobarevná. Zákon však nijak blíže nespecifikuje konkrétní barvu otisku úředního razítka. Ani předpisy z oblasti archivnictví a spisové služby tuto otázku celorepublikově pro veškerou státní správu neřeší. Pro většinu případů užívání úředního razítka není právním předpisem stanoveno, jakou barvu by měl otisk úředního razítka mít.

Jen několik předpisů se touto otázkou zabývá a upravuje barvu otisku úředního razítka na vybraných dokumentech.

Závaznou směrnicí v této otázce je např. Kancelářský řád Notářské komory ČR, který ve svém § 6 odst. 2 stanoví, že otisk úředního razítka se vyhotovuje v modré nebo fialové barvě. Tento kancelářský řád však zavazuje, samozřejmě, toliko notariáty.

⁴ V tomto směru je vhodné upozornit, že některé oprávněné osoby – zejména školy a školská zařízení – mají adresu uvedenu v příslušném rejstříku (u škol ve školském rejstříku) jako součást názvu. Zde pak uvedení názvu oprávněné osoby a sídla fakticky splývá v jedno.

Dalším předpisem je směrnice Ministerstva vnitra č. j. MV-136664-24/SC-2021 ze dne 29. prosince 2021 k upřesnění postupů příslušných úřadů na úseku cestovních dokladů, občanských průkazů a evidence obyvatel⁵, která stanoví, že v určitých případech se k otisku úředního razítka použije speciální **černá** razítková barva.

Nejde-li o případy upravené ve zvláštním právním předpise či směrnici/instrukci, postupuje se podle obecné úpravy. V současnosti platí, že určený původce⁶ má povinnost mít spisový řád, v němž si mj. upraví otázku použití razítek se státním znakem [§ 65 odst. 7 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o archivnictví“)]. V tomto interním aktu lze pak řešit i barvu otisku úředního razítka, nejde však, podle našeho názoru, o povinnost. Pokud tato otázka ve spisovém řádu řešena je, vychází se z něj. Pokud ne, pak je hlavním limitem § 6 odst. 1 in fine zákona o užívání státních symbolů, tedy jednobarevnost otisku razítka.

Vzhledem k tomu, že jde o způsob užití malého státního znaku, měl by i výběr barvy respektovat důstojnost užití tohoto státního symbolu (viz § 1 odst. 2 zákona o užívání státních symbolů, kde je tento požadavek výslovně zakotven) - ideální jsou barvy červená či modrá, jakožto barvy státní. Za další akceptovatelné barvy lze považovat např. fialovou, nevhodné budou zejména světlé barvy, nejen z hlediska nedůstojnosti, ale i z praktických důvodů - problémy vytvořit černobílou kopii. Přijatelná je i černá, ke zvážení je však zde, s ohledem na konkrétní typ listin, vhodnost z hlediska dojmu, že jde o kopii místo originálu. Jak již však bylo uvedeno výše, v některých případech je černá barva otisku přímo vyžadována – viz zmiňovaná směrnice MV.

Odchytky od obecných náležitostí úředního razítka

Náležitosti úředního razítka notáře upravuje § 9 odst. 3 notářského řádu.⁷ Kancelářský řád Notářské komory ČR (NK02/2014), což je stavovský předpis komory, přesně upravuje i vzhled

⁵ Směrnice byla publikována ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí č. 10/2021.

⁶ Určeným původcem podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jsou:

- vymezení veřejnoprávní původci (organizační složky státu, ozbrojené síly, bezpečnostní sbory, státní příspěvkové organizace, státní podniky, vysoké školy, zdravotní pojišťovny, veřejné výzkumné instituce, právnické osoby zřízené zákonem),
- kraje,
- hlavní město Praha,
- obce s pověřeným obecním úřadem a obce se stavebním nebo matričním úřadem,
- městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města a městská část hlavního města Prahy, na něž byla statutem přenesena alespoň část působnosti obce s pověřeným obecním úřadem nebo působnosti obce se stavebním nebo matričním úřadem.

⁷ Úřední razítko notáře obsahuje:

- jeho jméno, příjmení, případně akademický titul,
- označení "notář",
- sídlo notářského úřadu,
- malý státní znak České republiky.

úředního razítka notáře (příloha č. 2). Úřední razítko notáře je vzhledově v podstatě shodné s úředním razítkem exekutora (viz níže), samozřejmě s tím rozdílem, že je na něm uvedeno „NOTÁŘ“, nikoli „EXEKUTOR“.

Speciální úpravu náležitostí, resp. vzhledu úředního razítka mají i exekutoři – viz příloha č. 1 k zákonu č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“). Exekuční řád používá promiscue pojem razítko exekutora a úřední razítko exekutora (viz k tomu např. § 13, § 76e odst. 1 písm. f), § 79, § 107 exekučního řádu). Úřední razítko exekutora je kulaté, uprostřed má vyobrazen malý státní znak a po obvodu označení „SOUDNÍ EXEKUTOR“, sídlo (pouze obec) a jméno, případně akademický titul soudního exekutora. Exekuční řád blíže nspecifikuje rozměry úředního razítka exekutora, ani barvu otisku. V těchto otázkách tak lze vycházet z obecné úpravy náležitostí úředního razítka.

Dalším speciálním případem jsou **soudní znalci**. Ačkoli se to tak může na první pohled jevit, znalci **neužívají úřední razítko, ale tzv. znaleckou pečeť**. Její náležitosti stanoví § 37 vyhlášky č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti.

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (autorizační zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorizační zákon“) a zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zeměměřictví“) pak upravují náležitosti úředního razítka (tzv. autorizační razítko) užívané při výkonu jejich činností **autorizovanými osobami ve výstavbě**. Toto úřední razítko obsahuje vyobrazení malého státního znaku a údaje o autorizované osobě (jméno, příjmení, akademický titul, druh autorizace (autorizovaný architekt, nebo krajinářský architekt, nebo urbanista; autorizovaný inženýr; autorizovaný technik, nebo autorizovaný stavitel; autorizovaný zeměměřický inženýr), obor, popřípadě specializace, pro který byla autorizace udělena, a číslo, pod nímž je autorizovaná osoba zapsána v seznamu autorizovaných osob vedeném příslušnou Komorou (Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Českou komorou architektů a Českou komorou zeměměřičů⁸).

3. Subjekty oprávněné k užití úředního razítka

Obecně

Subjekty oprávněnými k užití úředního razítka jsou především subjekty uvedené v zákoně o užívání státních symbolů v § 2 odst. 1 písm. a) až t). Dále by jimi byly ty subjekty, které by určil zvláštní zákon. Dlužno však dodat, že subjekty oprávněné k užití úředního razítka podle

⁸ V případě České komory zeměměřičů jde o popis právního stavu založeného novelou zákona o zeměměřictví provedenou zákonem č. 88/2023 Sb.; reálně by se tato komora měla ustavit do konce roku 2023.

zvláštních zákonů lze (alespoň prozatím) v podstatě vždy podřadit pod některou z oprávněných osob uvedených v posledně citovaných ustanoveních zákona o užívání státních symbolů.

Samozřejmě, že skutečnost, že jde o osoby oprávněné k užití úředního razítka, neznámá, že tyto subjekty mohou užívat úřední razítka kdykoli, resp. na jakémkoli dokumentu. K tomu, na jakých dokumentech se úřední razítka používá, viz následující (4.) část.

Užívání úředního razítka jednotlivými oprávněnými osobami

Státní orgány a soudy

Státní orgány, tj. například ministerstva a jiné ústřední správní úřady, správy sociálního zabezpečení, úřady práce a mnohé jiné, vykonávají-li veřejnou správu, vykonávají vždy státní správu. Stejně postavení mají v tomto směru i soudy. Pokud v rámci této své činnosti vydávají dokumenty podřaditelné pod ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů, pak tyto dokumenty mohou vždy opatřit otiskem úředního razítka. Otiskem úředního razítka opatřují povinně ty dokumenty, o nichž to stanoví jiný (myšleno ve vztahu k zákonu o užívání státních symbolů) právní předpis.

Otiskem úředního razítka naopak neopatřují dokumenty, které mají povahu běžných písemností v úředním styku, tj. nejde ani o rozhodnutí (v širokém smyslu), ani o listiny prokazující důležité skutečnosti. Jde např. o různé dotazy, stanoviska, odpovědi na dotazy k výkladům právních předpisů, běžná sdělení atp. Celkově by mělo být úřední razítka užívána spíše méně než více – jeho nadužívání vede k jeho degradaci.

Pokud státní orgány vystupují (za stát) v soukromoprávních vztazích, např. při uzavírání smluv atp., pak úřední razítka neužívají, protože v tomto případě nejde o výkon státní správy. **Otisk úředního razítka v žádném případě nepatří na faktury či obchodní korespondenci.** Na těch se mohou objevit pouze v rámci ověřovací doložky, pokud dochází k úřednímu ověření kopií těchto listin – výkonem státní správy je však v tomto případě ověření (to navíc vydává jiný orgán než ten, který vydal fakturu nebo je původcem obchodní dokumentace).

Územní samosprávné celky (ÚSC)

ÚSC celky vystupují v trojím postavení.

1. Jako vykonavatelé veřejné správy – samosprávy.
2. Jako vykonavatelé státní správy – přenesené působnosti/státní správy.
3. Jako subjekty soukromého práva.

V případě, že vystupují v pozici subjektů soukromého práva, úřední razítka nikdy nepoužívají. V případě, že vystupují jako vykonavatelé veřejné správy – samosprávy, nebudou úřední razítka také obvykle používat. Výjimkou jsou situace, kdy jim to výslovně ukládá nějaký zákon,

např. správní řád⁹ v § 69 odst. 1. V ostatních případech jej však neužívají. Otisk úředního razítka **nepatří** především na **obecně závazné vyhlášky obcí, doložky osvědčující jejich vyvěšení na úřední desku a sejmutí z ní, zápisy ze zasedání zastupitelstva či rady, korespondenci starosty** atp.

Otisk úředního razítka dále nepatří na obchodní smlouvy uzavírané obcemi či kraji, smlouvy o převodu movitého či nemovitého majetku, nájemní smlouvy atp. V praxi se lze někdy setkat s tím, že některé katastrální úřady vyžadují, aby na smlouvách uzavíraných obcemi nebo kraji byl otisk úředního razítka obce. Takový požadavek je však v rozporu se zákonem o užívání státních symbolů a nemá oporu ani v žádném zvláštním právním předpisu (např. v zákoně č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Stejně tak **otisk úředního razítka územního samosprávného celku nepatří např. na dokumentaci zpracovávanou územně samosprávnými celky pro účely různých dotačních a grantových řízení**, pokud v nich tyto ÚSC jednají v rámci samosprávy (tedy zejména jsou-li v postavení žadatelů o grant či dotaci). Požadavek ze strany některých dotačních orgánů, aby územní samosprávné celky v těchto případech opatřovaly dokumentaci k žádostem otisky úředních razítek, odporuje platné právní úpravě a je nutno jej odmítnout.

Podle ustanovení § 111 odst. 5 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, mohou obce v případech, kdy zvláštním zákonem není stanoveno povinné užívání úředního razítka s malým státním znakem, používat razítka obce. V podstatě shodná je právní úprava této otázky u krajů¹⁰. Shora uvedené dokumenty, na nichž nemůže být otisk úředního razítka, je tedy možno (nikoli však nutno) opatřovat otiskem razítka dotčeného ÚSC.

Částečně odlišná je situace v hlavním městě Praze, kdy zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o hlavním městě Praze“), stanoví povinnost opatřovat určité druhy dokumentů buď razítkem hlavního města Prahy (rozhodnutí v samostatné působnosti), nebo úředním razítkem (rozhodnutí v přenesené působnosti).¹¹ Blíže viz též stanovisko Ministerstva vnitra dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>.

V případech, kdy územní samosprávné celky jednají v přenesené působnosti, platí o užívání úředního razítka totéž, co je uvedeno u státních orgánů.

Školy a školská zařízení zapsaná ve školském rejstříku

Školy a školská zařízení používají úřední razítka při výkonu státní správy svěřené jim zákonem. Jedná se především o činnosti vymezené v § 165 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním,

⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).

¹⁰ § 70a zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění zákona 231/2002 Sb.

¹¹ § 15 odst. 5 a § 82 odst. 2 zákona o hlavním městě Praze. Zajímavostí v tomto ohledu je, že zákon o hl. m. Praze stanoví, že otisk razítka hl. m. Prahy/razítka městské části nesmí být proveden černou barvou.

základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Rozhodnutí vydávaná v těchto případech ředitelem školy/školského zařízení jsou opatřována otiskem úředního razítka.

Otiskem úředního razítka jsou dále opatřována vysvědčení, diplomy o absolutoriu a výuční listy, a to na základě § 28 odst. 7 školského zákona ve spojení s vyhláškou č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů.

Vysoké školy

O vysokých školách, jakožto subjektech zájmové samosprávy, platí obdobně to, co bylo řečeno o územní samosprávě¹². V případě, že vystupují v pozici vykonavatele státní moci, opatřují listiny vymezené v § 5 zákona o užívání státních symbolů otiskem úředního razítka. Stejně tak opatřují otiskem tohoto razítka listiny, o nichž tak stanoví zvláštní zákon. V jiných situacích úřední razítko nepoužívají, leda by tak stanovil zvláštní zákon.

Osoby pověřené výkonem státní správy

Malý státní znak, a tedy i úřední razítko, jsou oprávněny užívat i právnické a fyzické osoby [viz § 2 odst. 1 písm. t) zákona o užívání státních symbolů], kterým je zákonem nebo na základě zákona svěřen výkon státní správy. Z právě uvedeného lze tedy dovodit, že nemůže jít o činnost, která je považována jen za výkon veřejné správy, aniž by se jednalo o výkon státní správy. Pojem státní správa je ve vztahu k pojmu veřejné správy pojmem užším. Státní správa, jejímž výrazem je státní moc, je pouze dílčí činností vykonávanou v rámci veřejné správy vedle samosprávy.

Užití úředního razítka při výkonu jiné veřejné správy než státní správy by bylo možné jen na základě zvláštního zákona, který by takový postup **výslovně** stanovil.

Z osob podřaditelných pod § 2 odst. 1 písm. t) zákona o užívání státních symbolů ve vztahu k užívání úředního razítka jde zejména o:

- notáře
- exekutory
- advokáty
- soudní znalce a tlumočníky
- autorizované osoby ve výstavbě
- strážce (myslivecké, rybářské...)

Notáři

Postavení a činnost notářů je v první řadě regulována zákonem č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“). Řada

¹² Postavení vysokých škol upravuje zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

činností notářů je výkonem státní moci. K možnosti užívání úředního razítka lze tedy v tomto ohledu v obecné rovině odkázat na výklad o státních orgánech. Je třeba si však uvědomit, že notářská činnost má, pokud jde o užívání úředních razítek, poměrně podrobnou úpravu vztahující se přímo k ní, tedy úpravu speciální oproti obecné úpravě užívání úředního razítka obsaženou v zákoně o užívání státních symbolů. Notářský řád tak zejména vymezuje listiny, které notář opatřuje otiskem svého úředního razítka, jakož i upravuje další otázky spojené s užíváním úředního razítka notáři.

Exekutoři

Činnost exekutorů se řídí především exekučním řádem a zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Stát tímto zákonem delegoval na soudní exekutory část státní moci v oblasti exekučních řízení. V situacích, kdy exekutor vystupuje jako vykonavatel státní moci (tj. především v rámci exekučních řízení) má obdobné postavení jako státní orgán. K možnosti užívání úředního razítka lze tedy v tomto ohledu odkázat na výklad o státních orgánech.

V některých případech uvádí exekuční řád přímo povinnost opatřit určitou listinu otiskem úředního razítka exekutora. Otiskem úředního razítka exekutora se tak podle exekučního řádu povinně opatřuje např. protokol o žádosti podle § 76d [viz § 76e odst. 1 písm. f)], protokol oznámení o výhradě podle § 76f, exekutorský zápis podle § 79 nebo doložka ověření stejnopisu podle § 107 exekučního řádu.

Další podrobnosti ohledně užívání úředního razítka exekutory stanoví stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 23. 5. 2002, kancelářský řád, ve znění pozdějších změn.

Advokáti

Advokáti ve většině případů při své činnosti nevystupují v pozici osob, kterým byl zákonem nebo na základě zákona svěřen výkon státní správy, a proto úřední razítko v takovýchto situacích neužívají. Existuje však několik málo situací, kdy je advokát oprávněn úřední razítko užit. Jde o tyto případy:

- *Autorizovaná konverze dokumentů*

Provádění autorizované konverze dokumentů se považuje za výkon státní správy. Oprávnění provádět autorizovanou konverzi dokumentů svěřuje advokátům ustanovení § 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), a to postupem podle zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“). Na základě tohoto zákona tedy mohou advokáti provádět autorizovanou konverzi dokumentů, a to pouze na žádost, nikoliv však z úřední povinnosti.

V případě, že dochází k autorizované konverzi dokumentu v elektronické podobě do listinné podoby, opatřuje se tento výstup ověřovací doložkou, jejíž náležitostí je podle § 25 odst. 2 písm. h) zákona č. 300/2008 Sb. otisk úředního razítka. Pokud tedy advokát provádí tuto autorizovanou konverzi, pak otisk úředního razítka na ověřovací doložce užit musí.

- *Legalizace*

Jde-li o ověřování pravosti podpisu (legalizaci) obecně, i tato činnost je ve světle zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ověřování“) považována za výkon státní správy. Působnost na úseku legalizace přitom výslovně dle zákona o ověřování vykonávají Ministerstvo vnitra, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis, újezdni úřady, držitel poštovní licence, Hospodářská komora České republiky. Podle § 74 notářského řádu provádí legalizaci též notáři.

Jde-li však o legalizaci prováděnou advokátem, advokát je sice podle ustanovení § 25a odst. 1 zákona o advokacii oprávněn nahradit úřední ověření podpisu vyžadované zvláštními právními předpisy svým prohlášením se stejnými účinky, avšak činí tak výslovně podle § 25a zákona o advokacii ve spojení s příslušným stavovským předpisem¹³ upravujícím podrobnosti o povinnostech advokáta při legalizaci¹⁴, tedy nikoliv podle zákona o ověřování. Ze zákona o advokacii ani z uvedeného stavovského předpisu nevyplývá, na rozdíl od zákona o ověřování nebo notářského řádu, povinnost, že by razítko advokáta mělo obsahovat státní znak. Výjimkou je v tomto ohledu tzv. vyšší ověření dle čl. 10 příslušného stavovského předpisu, které však provádí jménem České advokátní komory její předseda nebo jím pověřený místopředseda komory anebo tajemník komory. Uvedený stavovský předpis pro účely ověření pravosti podpisu advokátem přímo popisuje vzhled razítka, které advokát při tomto úkonu má použít, a to v čl. 5 odst. 6. Z jeho obsahu je evidentní, že se jedná o razítko advokáta, nikoliv o úřední razítko ve smyslu zákona o užívání státních symbolů. Z právě uvedeného je tedy zřejmá anomálie, resp. odchylka od obecného ustanovení § 11 odst. 1 zákona o ověřování. Pokud bychom však reflektovali primární úlohu zákona, resp. jeho právní sílu a právní sílu stavovských předpisů České advokátní komory (jakožto vnitřních předpisů, které pochopitelně nestojí mimo právní řád), přiklonili bychom se k té možnosti, že advokát bude moci při legalizaci (s ohledem na ust. § 11 odst. 1 zákona o ověřování) použít otisk úředního razítka ve smyslu zákona o užívání státních symbolů.

¹³ Na tuto skutečnost upozorňuje ust. § 25a odst. 6 zákona o advokacii. Z uvedeného lze obecně dovodit, že pro ověřování pravosti podpisu advokátem neplatí ust. § 11 odst. 1 zákona o ověřování, nýbrž zvláštní režim.

¹⁴ Viz usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2006 Věstníku ze dne 11. dubna 2006, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu (usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu), ve znění usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2009 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 3/2009 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/2010 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 5/2011 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2015 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2017 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/2020 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2021 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2022 Věstníku a usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2022 Věstníku.

Autorizované osoby ve výstavbě

Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů, v § 155 stanoví, že vybrané činnosti, jejichž výsledek ovlivňuje ochranu veřejných zájmů ve výstavbě, může vykonávat pouze fyzická osoba, která získala oprávnění k jejich výkonu podle jiného právního předpisu (autorizační zákon, zákon o zeměměřictví).

Vybranými činnostmi jsou

- a) zpracování územně plánovací dokumentace, územní studie a projektové dokumentace,
- b) odborné vedení provádění stavby nebo její změny anebo odstraňování stavby,
- c) ověřování výsledků zeměměřických činností ve výstavbě,
- d) výkon dozoru projektanta.

Dokumenty související s výkonem uvedených činností opatřují autorizované osoby ve výstavbě úředním (autorizačním) razítkem. Další podrobnosti ohledně užívání razítka stanovují stavovské předpisy příslušných komor.

Rozhodci

Ministerstvo vnitra se opakovaně setkává s dotazy, zda jsou rozhodci osobami oprávněnými k užívání státních znaků ČR, a potažmo tedy i úředního razítka.

Podle konstantní judikatury Ústavního soudu (viz např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 174/02 z 15. 7. 2002, usnesení sp. zn. IV. ÚS 435/02 z 22. 10. 2002, usnesení sp. zn. III. ÚS 32/06 z 20. 7. 2006, usnesení sp. zn. Pl. ÚS 37/08 z 28. 1. 2009, usnesení sp. zn. III. ÚS 1425/09 z 13. 8. 2009, nálezy sp. zn. II. ÚS 2164/10 z 1. 11. 2011), stejně jako podle většiny doktríny, jsou rozhodčí soudy soukromou osobou, která je soudem jen podle jména, jejich moc není delegována svrchovanou mocí státu, ale pochází z vůle soukromých osob zvolit pro řešení svých sporů tento soukromý odklon od soudního řízení. Totéž platí samozřejmě i o samostatných rozhodcích a rozhodčích komorách. Rozhodcům nelze připínat atribut „veřejné moci“, resp. nelze je považovat za orgán veřejné moci¹⁵.

Podle ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů, mohou malý státní znak používat oprávněné osoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až t) zákona o užívání státních symbolů na rozhodnutích a jiných listinách osvědčujících důležité skutečnosti, vydávaných při výkonu státní moci, který jim byl svěřen zákonem nebo na základě zákona. Mezi oprávněné osoby zmiňované v předchozí větě však rozhodci, rozhodčí komory ani rozhodčí soudy s ohledem na výše řečené nepatří, když rozhodčí činnost není, jak bylo popsáno, považována za výkon veřejné, tím méně pak státní moci. Užití malého státního znaku subjekty nevyjmenovanými v § 2 odst. 1 písm. a) až t) přichází v úvahu, jen pokud tak stanoví zvláštní zákon. V případě rozhodců však žádná taková odchylka od obecné úpravy užívání malého státního znaku stanovena není.

¹⁵ Viz zejm. plenární usnesení sp. zn. Pl. ÚS 37/08 z 28. 1. 2009, usnesení sp. zn. III. ÚS 460/01 z 1. 11. 2001, usnesení sp. zn. III. ÚS 220/12 z 23. 12. 2012.

S ohledem na výše uvedené zastává Ministerstvo vnitra již od roku 2006 (od přijetí novely zákona o užívání státních symbolů provedené zákonem č. 213/2006 Sb.) názor, že **rozhodci a rozhodčí soudy nesmějí užívat malý státní znak ani úřední razítko.**

4. Na kterých dokumentech se úřední razítko užívá a na kterých nikoli

Obecně

Obecné pravidlo pro užívání úředního razítka lze dovodit z § 5 zákona o užívání státních symbolů. Pro úplnost je však vhodné upozornit, že mezi užívání úředního razítka a posledně citované ustanovení zákona o užívání státních symbolů nelze klást rovnítko. Malý státní znak lze totiž na vymezených dokumentech zobrazit i jinak než jen prostřednictvím otisku úředního razítka. Každopádně však platí, že na rozhodnutí a jiné listiny osvědčující důležité skutečnosti, které jsou vydávány oprávněnými osobami uvedenými v § 2 odst. 1 písm. a) až t) zákona o užívání státních symbolů vydávané při výkonu státní moci, otisk úředního razítka patří.

V praxi se vyskytují dotazy, zda je povinností oprávněných osob opatřovat dokumenty uvedené v § 5 zákona o užívání státních symbolů otiskem úředního razítka, a to přímo na základě posledně citovaného zákonného ustanovení. K tomu je třeba uvést, že užívání státního znaku oprávněnými osobami je v zákoně o užívání státních symbolů konstruováno nikoli jako povinnost, ale jako oprávnění oprávněných osob. Tato skutečnost plyne především z návěti § 2 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů. Povinnost užít malý či velký státní znak nebo užít úřední razítko na konkrétní listině pak plyne pouze ze zvláštních zákonů. Tento základní princip užívání státních znaků neprolamuje podle našeho názoru ani ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů. Domníváme se, že sloveso „užívají“ v posledně citovaném paragrafu směřuje k oprávnění a popisu situací, kdy lze malý státní znak na určité listině užít.

Stejně tak neplyne povinnost užívat na nich úřední razítko, když ustanovení § 6 upravuje pouze parametry úředního razítka, nikoli situace, za nichž by toto razítko mělo být povinně užíváno. To je ponecháno zvláštním právním úpravám upravujícím náležitosti konkrétních listin.

Užívání malého státního znaku oprávněnými osobami na vymezených dokumentech vydávaných při výkonu státní správy je tedy, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, nikoli povinností těchto subjektů, ale jejich oprávněním. Samozřejmě, že pokud zvláštní zákon stanoví otisk úředního razítka jako náležitost určité listiny, pak je nutno takovou listinu otiskem úředního razítka opatřit.

Poznámka:

Pro některé orgány je upřesněno užívání úředního razítka vnitřními předpisy, které stanoví, který typ dokumentů (spadajících pod § 5 zákona o užívání státních symbolů) se opatřuje úředním razítkem a případně jakým (kterou velikostí). Jde například o instrukci Ministerstva spravedlnosti 505/2001-Org. ze dne 3. 12. 2001, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších instrukcí (dále jen „kancelářský řád pro soudy“). Ten v § 248 odst. 3 vymezuje dokumenty, které soudy opatřují otiskem velkého

úředního razítka (o průměru 36 mm) a v odstavci 4 téhož paragrafu dokumenty, které soudy opatřují otiskem malého úředního razítka (o průměru 20 nebo 25 mm).

Absence otisku úředního razítka

Jak bylo uvedeno výše, základní úpravou pro užívání úředního razítka je ustanovení § 5 zákona o užívání státních symbolů. Toto ustanovení vymezuje (v obecné rovině) listiny, které by se otiskem úředního razítka opatřovat měly. Nestanoví však, že by neopatření těchto druhů listin otiskem úředního razítka bylo nějakým deliktem, nebo že by mělo vliv na platnost takových listin.

Ani v případech právních předpisů, které přímo stanoví jako náležitost určitého dokumentu otisk úředního razítka, nelze automaticky dovozovat, že by chybějící otisk úředního razítka způsoboval neplatnost, či dokonce nicotnost takového dokumentu.

Neplatnost dokumentu z důvodu pouhé absence otisku úředního razítka na něm, by v zásadě připadala v úvahu pouze za situace, kdy by právní předpis takový nedostatek jako důvod neplatnosti přímo zakotvil.¹⁶ Je nicméně možné, že v kombinaci s dalšími nedostatky, např. chybné či absentující označení úřadu, identifikace oprávněné úřední osoby, podpisu této osoby atp., již chybějící otisk úředního razítka neplatnost, či v některých případech nicotnost rozhodnutí či jiného dokumentu způsobovat může.

5. Některé specifické případy užití úředního razítka/kombinovaná razítka

Správní řád nestanoví, že by povinnou náležitostí **doložky právní moci či doložky vykonatelnosti** měl být otisk úředního razítka (§ 75 odst. 1 správního řádu). Vzhledem k tomu, že se jedná o osvědčení důležité skutečnosti, je opatření doložky právní moci či doložky vykonatelnosti otiskem úředního razítka vhodné a v praxi se tak obvykle děje.

S razítky doložek právní moci nebo doložek vykonatelnosti úzce souvisí problematika tzv. kombinovaných razítek. Obecně je kombinované razítko tvořeno kombinacemi, např. textu, razítka s denním datem, kulatého razítka se státním znakem, kulatého razítka bez státního znaku a případně i dalších grafických symbolů. Kombinovaným razítkem zpravidla lze v odůvodněných případech nahradit použití několika razítek současně.

Pokud jde o doložky právní moci a doložky vykonatelnosti, lze se v praxi velmi často setkat s tím, že pro jejich vyznačování využívají oprávněné osoby razítka s předtištěným textem, do nějž se pouze doplňují data a podpis úřední osoby vyznačující doložku. Některá z těchto razítek jsou bez úředního razítka, jiná jej obsahují. S tím ostatně i výslovně počítají např. § 18 a § 19 kancelářského řádu pro soudy.

¹⁶ Viz např. usnesení Ústavního soudu II. ÚS 277/05 z 24. 1. 2006, usnesení I. ÚS 2124/09 z 29. 10. 2009 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 2 Afs 12/2003 z 18. 11. 2003 (č. 212/2004 Sb. NSS).

V případě těch doložkových razítek, která úřední razítko neobsahují, žádné nejasnosti nevznikají. Oprávněná úřední osoba vyznačí na rozhodnutí doložku právní moci a vykonatelnosti a přidá otisk úředního razítka. Určité nejasnosti mohou vznikat v případě, kdy je úřední razítko integrální součástí doložkového razítka. Takové razítko jako celek nelze považovat za úřední razítko ve smyslu § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů. Protože však tento druh doložkového razítka obsahuje úřední razítko, je nutno s ním nakládat v souladu s § 5 zákona o užívání státních symbolů. To by však v praxi nemělo přinášet problémy, protože doložka právní moci se většinou vyznačuje na dokumentech, které lze podřadit pod § 5 zákona o užívání státních symbolů. **Užití kombinovaného razítka doložky právní moci nebo vykonatelnosti obsahujícího i otisk úředního razítka neodporuje platným právním předpisům.**

6. Pořízení úředního razítka

Úřední razítko na zakázku vyrábí řada podnikatelských subjektů, které k objednavce vyžadují doložit, že je objedávající subjekt osobou oprávněnou k užívání úředního razítka. Vzhledem k tomu, že výrobci jsou různé podnikatelské subjekty, není ani způsob prokazování zcela jednotný (byť se v principu dost podobá). Je tedy na místě domluvit se přímo s výrobcem, které doklady bude požadovat pro prokázání, že objednatel je osobou oprávněnou k užívání úředního razítka.

Vzhled a náležitosti „otiskové“ části úředního razítka jsou detailně popsány v části 2. tohoto manuálu.

Zákon o užívání státních symbolů, ani jiný právní předpis, však nereguluje další technické parametry, tj. zda půjde o „klasické“ dřevěné úřední razítko, nebo razítko typu „TRODAT“, či nějakou jinou verzi. Je tedy zcela na objednateli a jeho potřebách, jakou variantu úředního razítka zvolí.

Podle autorizačního zákona jsou Česká komora architektů a Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě výlučně oprávněné k dodávání a odjímání úředních (autorizačních) razítek autorizovaných osob ve výstavbě.

7. Evidence úředních razítek

Způsob evidence úředních razítek řeší především § 17 odst. 2 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby (dále jen „vyhláška č. 259/2012 Sb.“), který stanoví, že veřejnoprávní původce¹⁷ vede evidenci úředních razítek obsahující otisk razítka s uvedením

¹⁷ 17 Veřejnoprávními původci jsou podle § 3 odst. 1 zákona o archivnictví:

- a) organizační složky státu,
- b) ozbrojené síly,
- c) bezpečnostní sbory,
- d) státní příspěvkové organizace,
- e) státní podniky,

jména, popřípadě jmen, příjmení a funkce fyzické osoby, která úřední razítko převzala a užívá, datum převzetí, podpis přebírající fyzické osoby, datum vrácení úředního razítka, datum vyřazení úředního razítka z evidence. V případě ztráty úředního razítka veřejnoprávní původce vede v evidenci rovněž záznam o ztrátě obsahující datum ztráty, popřípadě předpokládané datum ztráty úředního razítka.

Tato problematika je též řešena ve spisových řádech jednotlivých oprávněných osob/veřejnoprávních původců. Dále je tato otázka řešena též formou instrukcí pro určité druhy oprávněných osob (např. soudy, státní zastupitelství atd.). Mezi těmito instrukcemi lze jmenovat např. kancelářský řád pro soudy (§ 254b), pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 25. října 2004 č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství (§ 122a).

Nad rámec vlastní evidence je vhodné upozornit na hlavní případy, kdy je evidováno přidělení určitého úředního razítka konkrétní osobě přímo obecně závazným právním předpisem, a to formou vzorů otisků úředních razítek vedených zákonem stanoveným orgánem. Jde zejména o evidenci vzorů otisků úředních razítek, která jsou užívána pro účely vidimace a legalizace.

Podle § 2 písm. a) zákona o ověřování Ministerstvo vnitra vede vzory otisků úředních razítek krajů a podpisové vzory úředníků ÚSC provádějících vidimaci a legalizaci u krajských úřadů včetně jejich změn, jakož i vzory otisků úředních razítek držitele poštovní licence a Hospodářské komory České republiky a podpisové vzory zaměstnanců držitele poštovní licence a Hospodářské komory České republiky provádějících vidimaci a legalizaci včetně jejich změn.

Podle § 19 zákona o ověřování obecní úřady zaslaly ve 2 vyhotoveních do 30 dnů ode dne nabytí účinnosti prováděcího právního předpisu¹⁸, kterým se stanoví seznam obecních úřadů vykonávajících vidimaci a legalizaci, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností vzor otisku úředního razítka a podpisové vzory úředníků nebo starosty anebo místostarosty provádějících u obecního úřadu vidimaci a legalizaci podle tohoto zákona. Újezdní úřady tak měly učinit do 30 dnů ode dne nabytí účinnosti zákona o ověřování. Kopie otisků úředních razítek a podpisových vzorů právě uvedených úředních razítek zaslaly obecní úřady obcí s rozšířenou působností Ministerstvu zahraničních věcí. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností měly

f) územní samosprávné celky,

g) organizační složky ÚSC, vytvářejí-li dokumenty uvedené v přílohách č. 1 nebo 2 k tomuto zákonu,

h) právnické osoby zřízené nebo založené územními samosprávnými celky, vytvářejí-li dokumenty uvedené v přílohách č. 1 nebo 2 k tomuto zákonu,

i) vysoké školy,

j) školy a školská zařízení s výjimkou mateřských škol, výchovných a ubytovacích zařízení a zařízení školního stravování,

k) zdravotní pojišťovny,

l) veřejné výzkumné instituce,

m) právnické osoby zřízené zákonem.

¹⁸ Vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

zaslat ve 2 vyhotoveních do 30 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona krajskému úřadu vzor otisku úředního razítka a podpisové vzory úředníků provádějících u obecního úřadu obce s rozšířenou působností vidimaci a legalizaci podle tohoto zákona. Kopie otisků úředních razítek a podpisových vzorů podle věty první zaslal krajský úřad Ministerstvu zahraničních věcí.

Podle § 42 odst. 1 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, matriční úřad předá v případě změny matrikáře obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajskému úřadu do pěti pracovních dnů vzor jeho podpisu a vzor otisku úředního razítka matričního úřadu. Podle § 42 odst. 3 téže vyhlášky krajský úřad zašle v případě změny matrikáře matričního úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo v případě matrikáře krajského úřadu Ministerstvu zahraničních věcí do pěti pracovních dnů vzor jeho podpisu a vzor otisku úředního razítka. Vyhláška tak zajišťuje postup aktualizace vzorů úředních razítek užívaných pro vidimaci, legalizaci.

Obdobně jsou evidována i úřední razítka notářů (Ministerstvem spravedlnosti a příslušnou notářskou komorou) a úřední (autorizační) razítka autorizovaných osob ve výstavbě (Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě a Českou komorou architektů).

Poznámka:

Podle ustanovení § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů, používá-li oprávněná osoba více úředních razítek, musí tato razítka obsahovat i pořadová čísla. Neuvedení pořadového čísla na úředním razítku v současnosti není samo o sobě žádným správním deliktem a nelze jej tedy v rámci správního trestání postihnout. Je však především v zájmu oprávněných osob, aby této povinnosti dostály. Pokud si tedy oprávněná osoba omylem pořídí dvě úřední razítka stejného pořadového čísla, nebo nedopatřením na úředních razítkách pořadové číslo vůbec neuvedla, ač má stejných razítek více, pak podle platné právní úpravy žádný správní delikt nespáchala.

Číselná řada úředních razítek stejného vzhledu je (logicky) jedna – v rámci jedné osoby se lze někdy setkat i s více číselnými řadami, to ovšem pouze za předpokladu, že se vzhled jednotlivých úředních razítek liší (např. tím, že některá obsahují pouze název obce a jiná i název organizační součásti či orgánu obce). Každopádně by z hlediska platné právní úpravy (jak § 6 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů, tak i předpisů upravujících spisovou službu) mělo existovat vždy pouze jedno identické razítko téhož čísla (což je ostatně smyslem číselného značení). **V případě ztráty úředního razítka by nemělo být vyráběno razítko se stejným pořadovým číslem, aby nemohlo dojít k záměně se ztraceným razítkem.** To platí i v případě, že se ztracené razítko následně nalezne.

Naopak v případě, že k likvidaci úředního razítka došlo v řádném skartačním řízení, považujeme za možné, aby bylo vyrobeno nové razítko s tímž pořadovým číslem jako skartované. V takovém případě totiž nemůže dojít k jeho zneužití a v případě pochybností o vzhledu razítka je možno vše ověřit z evidence úředních razítek, kde jsou vedeny mj. i otisky těchto razítek.

8. Postup při ztrátě úředního razítka

Postup při ztrátě úředního razítka oprávněné osoby/veřejnoprávního původce na celostátní úrovni upravuje § 17 odst. 3 vyhlášky č. 259/2012 Sb. Ten stanoví, že veřejnoprávní původce bezodkladně oznámí ztrátu úředního razítka Ministerstvu vnitra. V oznámení uvede datum, od kdy je razítko postrádáno, rozměr a popis razítka. Útvarem Ministerstva vnitra příslušným k přijímání oznámení od veřejnoprávních původců (s výjimkou Ministerstva vnitra) je odbor všeobecné správy¹⁹, konkrétně jeho organizační oddělení. Na jiné oprávněné osoby se však toto ustanovení nevztahuje.

Ministerstvo vnitra uveřejní oznámení o ztrátě razítka na internetových stránkách v databázi ztracených a odcizených úředních razítek.

Ostatní oprávněné osoby, které nejsou veřejnoprávním původcem ve smyslu zákona o archivnictví, oznamují ztrátu úředního razítka obvykle orgánu stanovenému zvláštním předpisem, ať již na úrovni obecně závazného právního předpisu či interní instrukce/směrnice, resp. stavovského předpisu²⁰.

Elektronicky přístupná databáze odcizených a ztracených úředních razítek je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/vestnik-vlady-pro-organy-kraju-a-organy-obci.aspx>.

9. Vyřazení/likvidace úředních razítek

Důvodem pro vyřazení úředních razítek je zejména jejich opotřebení či poškození, jejich neplatnost (např. z důvodu změny sídla, názvu či ukončení činnosti oprávněné osoby) nebo nadbytečnost.

Postup při vyřazení/likvidaci úředních razítek v držení veřejnoprávních původců ve smyslu zákona o archivnictví stanoví § 20 odst. 1 věta druhá a především § 21 vyhlášky č. 259/2012 Sb. Podle tohoto ustanovení je nutno zařadit razítka určená k vyřazení do skartačního návrhu na jejich vyřazení. Příslušný archiv provede na základě předloženého skartačního návrhu odbornou archivní prohlídku úředních razítek navrhovaných k vyřazení. Při odborné archivní prohlídce posoudí, zda úřední razítka zařazená do skartačního řízení mají trvalou hodnotu. Příslušný archiv po provedené archivní prohlídce vyhotoví protokol o provedeném skartačním řízení.

Veřejnoprávní původce předá příslušnému archivu do péče úřední razítka vybraná jako archiválie. Příslušný archiv vyhotoví o předání úřední záznam, jehož minimální náležitosti jsou stanoveny posledně citovanou vyhláškou. Součástí úředního záznamu je soupis předávaných

¹⁹ V případě, že jde o ztrátu úředního razítka v rámci Ministerstva vnitra, je příslušným k přijetí oznámení o ztrátě úředního razítka odbor archivní správy a spisové služby MV.

²⁰ Viz např. § 7 Kancelářského řádu pro notáře.

úředních razítek vybraných jako archiválie zpracovaný veřejnoprávním původcem v rozsahu údajů stanovených v § 20 odst. 4 vyhlášky č. 259/2012 Sb., s výjimkou uvedení skartačního znaku a skartační lhůty.

Veřejnoprávní původce postupuje při zničení úředních razítek, která nebyla vybrána za archiválie, tak, že úřední razítka znehodnotí do podoby znemožňující jejich rekonstrukci a identifikaci obsahu.

Detaily postupu vyřazení a likvidace mohou podrobněji stanovit spisové a skartační řády oprávněných osob.

Ostatní oprávněné osoby, které nejsou veřejnoprávním původcem ve smyslu zákona o archivnictví, řeší vyřazení úředního razítka podle zvláštních předpisů, ať již na úrovni obecně závazného právního předpisu či interní instrukce/směrnice, resp. stavovského předpisu²¹.

10. Užitečné kontakty a odkazy

Ústředním správním orgánem, v jehož působnosti je agenda státních symbolů, a tedy i otázky spojené s obecným užíváním úředního razítka, je Ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra též přijímá oznámení o hlášení ztráty úředních razítek orgány obcí a krajů a spravuje databázi ztracených a odcizených úředních razítek. Kontakt na příslušné pracoviště je:

Ministerstvo vnitra

odbor všeobecné správy

nám. Hrdinů 3

140 21 Praha 4

e-mail: posta@mvcz.cz (hlavní e-mailová adresa MV ČR)

ovs@mvcz.cz (e-mailová adresa odboru všeobecné správy)

Se specifickými dotazy týkajícími se užívání úředních razítek soudy a státními zastupitelstvími se obračejte na Ministerstvo spravedlnosti:

Ministerstvo spravedlnosti ČR

Vyšehradská 16

128 10 Praha 2

e-mail: posta@mzp.justice.cz

Se specifickými dotazy týkajícími se užívání úředních razítek notáři se obračejte na Notářskou komoru:

Notářská komora ČR

Apolinářská 442/12

²¹ Viz např. § 7 Kancelářského řádu pro notáře.

128 00 Praha 2
e-mail: nkcr@nkcr.cz

Se specifickými dotazy týkajícími se užívání úředních razítek exekutory se obračejte na Exekutorskou komoru:

Exekutorská komora ČR
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4
e-mail: paha@ekcr.cz
tel.: + 420 210 311 000

Se specifickými dotazy týkajícími se užívání úředních razítek autorizovanými inženýry, techniky a staviteli se obračejte na Českou komoru autorizovaných inženýrů a techniků:

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT)
Sokolská 1498/15
120 00 Praha 2
e-mail: ckait@ckait.cz
tel.: +420 227 090 111

Se specifickými dotazy týkajícími se užívání úředních razítek autorizovanými architekty se obračejte na Českou komoru architektů:

Česká komora architektů (ČKA)
Josefská 34/6
118 00 Praha 1
e-mail: recepce@cka.cz
tel.: +420 273 167 480